

מעלה האדומים: תכנית מפוקפקת

ה'תש"ג
26.11.74

התכנית להקמת אזור תעשייה ומגורים במעלה האדומים הונחה על שולחן הממשלה לפני כשנתיים; אם או לא הוחלט עליה בחיוב, הסתבר הדבר הן מתוך שיקולים תקציביים, הן מתוך היסוס בשל העובדה כי השטח, ככל שהוא קרוב לירושלים, נמצא מחוץ לתחום אשר הכנסת החילה עליו בשנת 1967, משפט, שיפוט וניהול של מדינת ישראל.

העובדה, כי עתה הובא הענין לדיון ולהחלטה במליאת הממשלה, גינתן להסבר רק בסיבות פוליטיות. המיעוט שבין השרים שהתנגד לתכנית כולה, או לפחות לאותו חלק המתייחס לשכונת המגורים (להבדיל מאזור התעשייה), נימק את התנגדותו בנימוקים מדיניים: או משום שהפירוש העלול להינתן להגשמת התכנית הזאת יוביל לידי התרפת המתיחות באזור (יראו בכך משום ראשית החלטה לגשת בתנופה להתישבות יהודית בשטחים המחוקקים, בנוסף לזו הקיימת זה מכבר), או, מאידך, כי התנחלות במעלה האדומים, אם יוכרו עליה בימים אלה, לא תוכל לשמש (מנקודת ראות שלנו) כתשובה הולמת להחלטותיהן של ועידת רבאט ועצרת או"ם.

רוב השרים וראש הממשלה בראשם, גראה שהיו מעוניינים דוקא בהחלטה הגידונה כבסיסן בולט שישראל אינה נמצאת בהתגוררות, וכי על רקע המצב המדיני שנוצר באזור, לאחר רבאט ועצרת או"ם, יש צורך במעשה הדי-משמעי מצד ישראל, אך אם רוצה הממשלה בהתנחלות במעלה האדומים כבמחוז מדינית — כיצד להסביר את העובדה, כי שר ההסברה טרה, במסיבה עם עתונאים, להכחיש בכל תוקף שקיים קשר בין החלטת הממשלה לבין ההחלטה של רבאט ועצרת או"ם בענין הפלשתיני? על העובדה שהתכנית הינה בעלת וותק, אין עוררין; אך אמת גם, כי מלכתחילה את היתה פרי מאוויים מדיניים, ואם אותם חברי הממשלה שחייבו את קבלתה דווקא בימים אלה, כלל לא הסתירו את כוונתם הפוליטית — מה טעם שמר אהרון יריב, בתוקף תפקידו כשר ההסברה, מבקש להקנות את חוד התנית? ההגיון היה מחייב שיחדד אותו.

אחד משתיים: או שהתנחלות במעלה האדומים, בדרך שבין ירושלים ליריחו, היא מעשה הנועד להבהיר לערביי יהודה ושומרון ורצועת עזה, וגם לערביי ירושלים המזרחית, שמנוי וגמור עם ישראל לא לוותר על מימוש זכותה להושיב יהודים בשטחים המוחזקים, וכי אין אנו מתרשמים מהחלטות עוינות במוסדות כלל-ערביים ובין-לאומיים — ואז יש לומר זאת בפה מלא. או שהדבר נחוץ, או רצוי, למען פיתוח ירושלים רבתי — ובמקרה זה יש להוכיח מדוע דרושים אזור תעשייה ושכונת מגורים בדרך ליריחו דווקא, ומה הם היתרונות הכלכליים העשויים לצמוח לעיר ולתושביה מהמפעל המתוכנן, מה הם המשאבים הדרושים למימוש, ומהיכן יילקחו.

על שאלות אלה לא שמענו תשובה, ומבלי להיכנס כרגע לליבו הבעיה הפוליטית, צריך לשאול את הממשלה, אם מבחינה כלכלית ותקציבית יש טעם להקנות דרגה גבוהה של עדיפות לפרויקט זה. נדמה כי בסולם העדיפויות של משרדי האוצר, המסחר והתעשייה והשיכון עומדים מפעלים רבים שהם דחופים יותר מהקמת אזור תעשייה ושכונת מגורים במעלה האדומים. הכסף שיוקדש למקום זה, יחסר בהכרח במקומות אחרים; ואם המפעל הזה לא יוגשם בקצב מזורז, אף לא ירשים את ערביי השטחים. יתכן — אם כי גם זה לא בטוח — שההחלטה של יום א' תפחית מלחץ האופוזיציה על הממשלה; תועלת נוספת אין, לעת עתה, להבחין